

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

*„Nejkrásnější neopakovatelný zážitek
neslyšícího ve světech slyšících“*

Seminární práce k předmětu filozofie

*Petr Vysuček
Praha 2000-05-06*

„Nejkrásnější neopakovatelný zážitek neslyšícího ve světě slyšících“

Jak víme, můžeme filosofovat kdekoli a o čemkoli. Ale jedna věc je jistá, že neslyšící člověk, i když vůbec neslyší, má výborné cit pro melodii v duši.

„Ve vzpomínce se ukáže, že to, co si pamatujeme, není nějaký lineární záznam, souvislá stopa uplynulého času. „Nudné pasáže“ našeho života se v paměti zobrazí jen velice sumárně, případně vůbec ne, kdežto na dramatické a zajímavé chvíle, zejména z dětství, si dovedeme vzpomenout s pozoruhodnými podrobnostmi“.

Jan Sokol, Malá filozofie člověka

Zdá se být divné, proč píší o tom, jaký byl nejkrásnější neopakovatelný zážitek neslyšícího ve světě slyšících? Mnoho lidí se nad tím pozastavovalo, nebo dokonce vůbec nechápali co to znamená, jak neslyšící může mezi slyšícími takový zážitek mít? Já osobně se vůbec nedivím, že se nad tím pozastavují, protože oni prostě nikdy nezažili pocity neslyšících naznají náš svět ticha, neznají, co nás může být nejvíc šokujícím zážitkem (v tom, dobrém slova smyslu), který se nikdy nebude opakovat. Mám pocit, jako kdyby anděl strážný napomohl tomu, abych...

Nejdramatičtějším pocitem, který jsem já prožil, bylo telefonování. Samozřejmě, že jako neslyšící člověk vím, že nikdy nemohu normálně telefonovat do sluchátka. Nikdy jsem se o to nepokusil, až přišla chvíle, kdy jsem měl slyšícího přítele, kterému jsem chtěl mu zavolat. Je to možné? Není riziko? Nejsem blázen? Mohu se o to pokusit? Ano, zkusil jsem to, a nevěřili byste, jakou jsem měl radost. Ohromně velkou! Když jsem stál u telefonu, tak mi to připadalo, že je to strašně směšné, když budu telefonovat, a sám jsem tomu moc nevěřil. Tak jsem vytočil jeho číslo, sluchátko jsem měl u ucha, čekal jsem jako hlupák, nevěděl jsem, jestli mám už mluvit, nevěděl jsem, kdy zvedne sluchátko, prostě jsem vůbec neslyšel! Neslyšel jsem ani ťuk, ťuk, ťuk. Tak jsem se rozhodl, že začnu mluvit. Mluvil jsem, mluvil... Víte jak se cítil on? Byl tak polekaný, že jsem

telefonoval, nevěřil svým uším, poslouchal vše, dokonce všemu rozuměl, byl na mě zvyklý. Hloupé bylo, že mě vůbec nenapadlo, že on mi nemůže odpovědět, když jsem se ho ptal na odpověď. Byl to pro mě velmi příjemný pocit, když jsem telefonoval, ale cítil jsem se, jako když si mluvím sám pro sebe! Zavěsil jsem sluchátko a bylo štěstí, že jsem měl při ruce fax. Samozřejmě mi přišel hned fax se zprávou: „**vše jsem rozuměl, ale prosím Tě, Pét'o, už nikdy netelefonuj! Je to strašné, ani nevíš, jak jsem se cítil! Mám v očích slzy, prosím Tě, radši mi napiš jen fax!.....**“

Překvapilo mě to, nevěděl jsem, co se mu děje. Zajímavé bylo, že jsem se vůbec nezajímal o to, jak se cítil on! Jsem sobec? Chápu, že jak se cítil, chtěl mi odpovědět, bylo asi strašné, nedovedu si představit, kdybych byl na jeho místě. Takže to bylo poprvé a naposled – můj nejkrásnější zážitek. Nechápu, že lidé nepochopí, že neslyšícího trápí, když lidé telefonují a on nemůže. A proč neslyšící nemohou telefonovat? Slyšící lidé kladou i takové otázky. Zřejmě je hned nenapadlo, že neslyšící nemůžou telefonovat, ale je to logické, že slovo „neslyšící“ znamená člověka, který neslyší! To je přeci jasné. Dovedete si to představit, když nemůžete telefonovat? Je to smutné, když neslyšící něco náhle potřebují, musí něco oznámit slyšícímu kamarádovi, tak nemají možnost? Slyšící nemá fax, tak jak ti udělat? Neslyšící vždycky musí prosit slyšícího člověka, aby „nahradil jeho hlas“, a to i když je ten člověk neznámý. Podivně se dívají. Mají své předsudky, a tak si řekli – aha, to je asi blázen, nebo nějak mentálně postižený. Vůbec nemají informace!

Musím říci, že i odborní lékaři jsou hloupí. A proč? Je to samozřejmě, že slovo „lékař“ znamená, že musí znát všechny postižené lidi. I když já bych řekl, že žít ve světě bez zvuku není žádné postižení! Je to úplně stejné, jako každý jiný svět, například svět slyšících, rómský svět, eskymáci, a další. To mám říct, že oni jsou postižení? Ale vraťme se k té záležitosti s lékaři. Jako odborníci musí přece vědět, že neslyšící nemohou telefonovat, a přesto nám dávají vizitku a říkají „zatelefonujte mi“! Jsou tak naivní, odpovídáme „promiňte, nemůžeme“, a zase se tak podivně dívají, a pak pochopí, a řeknou jediné slovo – „aha“. Dovede si někdo představit, že by telefon neexistoval? Rádi bychom věděli, jak by slyšící reagovali, kdyby ho zrušili? Je to úplně stejné, protože neslyšící také nemají telefon. Používají fax. Vypadá to, že neslyšící závidí slyšícím možnost

normálně telefonovat, ale ne! Pouze nás trápí, že jsme ochuzeni o možnost telefonování a snažíme se své pocity zprostředkovat slyšícím.

Dalším příkladem jedinečného zážitku z věci, která patří do světa slyšících je toto...

„Na svět nepřicházíme sami a do samoty, nýbrž mezi jiné lidi a jejich přičiněním. Rodiče nás už čekali a dlouho se o nás museli starat. Člověk je navíc živočich, který od počátku žije ve skupinách a sám by těžko obstál. Komunikace s jinými má pro něho životní význam. Ale chci-li se s někým domluvit, musím nějak překlenout propast a rozdíl mezi mým a jeho světem.“

Jan Sokol, Malá filozofie člověka

*Slyšící lidé rádi poslouchají různé krásné zvuky, básně, melodie, různá zabarvení hlasy, atd. A divadlo, kam lidé rádi chodí, přináší možnost takových prožitků. Divadlo je navštěvováno většinou staršími lidmi, protože to jsou zařízení, která byla velmi v oblibě, když byli mladí. Pochopitelně, že dříve nebyla televize, a tak mnoho lidí chodilo do divadla. A co neslyšící? Tam také chodili? Ne? A proč ne? Byli diskriminováni? Bylo jim zakazováno? Nikdy tam nechodili právě proto, že vůbec nerozumí, neslyší. Neslyší jejich „krásné“ písně nebo reakce okolí, musí tam bohužel, i když velice neradi, myslet na něco úplně jiného. Je to hrozné, existují velmi krásné a citlivé melodie, různé nádherné zvuky, a lidé pláčou a stékají jim po tvářích slzy. Je to určitě velmi krásný a nezapomenutelný pocit. My neslyšící to chápeme, uznáváme to, ale nemůžeme nic z toho poslouchat. Do divadla mohou i cizinci (divadelní hry jsou překládány), invalidé, i různí jiní lidé. Opravdu je divné, že pouze neslyšící tam **nemohou! Nebo mohou, ale jen se dívají na slavné osobnosti.** Kde je vina? Nemyslí se na nás, nebere se na nás ohled, ale přitom se všichni tváří, jako že nás velmi chápou. Co se s tím dá dělat? Ředitele divadla asi vůbec nenapadlo, že by šlo zařídit tlumočnicka. Nebo se jim nechce? Kdo ví? Je to zbytečně? Nikdy to není zbytečné! Máme svá práva, můžeme také chodit do divadla. Proč neslyšící nebojují? Nenapadlo nás to? Jsme na to zvyklí, že to tak je – vždy to tak bylo. Jednoho dne se rozhodl režisér, scénograf, umělecký šéf, Petr Lébl, který působil v divadle Na Zábradlí, že toto změní. Právě on měl pro nás pochopení a zajistil prvního tlumočnicka v divadle. Neslyšící tomu moc nevěřili,*

protože nikdo v žádném divadle po celé republice tlumočnicka nemá!! (nezdá se Vám to divné?) A povedlo se to? Myslíte si, že to bylo pro neslyšící dobré?

Když byla poprvé premiéra divadelní hry „Plukovník pták“, bylo to pro neslyšící velmi nezvyklé jít do divadla. Sedli si a dívali se na představení. Nikdy před tím neměli takový silný zážitek. Tlumočnick uměl přetlumočit písně a hudbu do znakového jazyka. Tak krásně a čistě zprostředkoval neslyšícím pocity, které slyšící mohli poznat v hlasech herců pomocí sluchu. Vůbec si neumíte představit, jaké to pro neslyšící bylo. Byl to pro ně nejšťastnější den, tekly jim slzy, mávali rukama pro vyjádření potlesku. Od té doby poskytovalo divadlo na Zábradlí, tento zážitek ve formě představení „Plukovník Pták“ pravidelně. Najednou bohužel navždy opustil a divadlo na Zábradlí už tlumočená představení nedělá. Proč nás opustil? Odpověď neznáme. Tuto událost znamená velký smutek v duších všech neslyšících. Skvělý pan režisér byl jediný člověk, který měl odvahu něco skutečného pro nás udělat, dát nám energii do života, zprostředkovat pro nás kulturní zážitek, který nám byl vždy odepřen. Nyní tuto energii opět ztrácíme....., ale jeho významný čin navždy zůstane v našich pamětech. Představení v divadle Na Zábradlí byl pro nás také velkým a nezapomenutelným zážitkem ze světa slyšících.

Doufám, že se nejde někdo, kdo bude v této záslužné činnosti pokračovat. Aby poprvé nebylo rovnou naposled...

*Petr Vysuček
FF UK*